

Raadsvoorstel

Raadsvergadering Debat en Beslút	: 18 december 2024
Petear	: 04 december 2024
Agendapunt	: 2.2/3.2
Nummer	:
Datum voorstel	: 17 oktober 2024
Onderwerp	: Beleidsplan kunstwerken 2025-2030
Zaaknummer	: Z.812536
Portefeuillehouder	: mevrouw L. Boelsma

Voorstel:

1. Het beleidsplan kunstwerken voor de periode 2025-2030 vast te stellen.
2. De daarbij behorende structurele financiële consequenties in een integrale afweging mee te nemen in de Perspectiefnota 2026.

Inleiding - Ynlieding

Gemeente De Fryske Marren beheert actief haar kapitaalgoederen, waaronder de civiele kunstwerken. U moet bij kunstwerken denken aan bruggen, sluizen en tunnels. Het nieuwe beleidsplan kunstwerken is een actualisatie van het Beleidsplan kunstwerken 2020-2023, waarin de inzichten van de afgelopen jaren verwerkt zijn. In dit beleidsplan kunstwerken staat hoe de gemeente de komende jaren om zal gaan met het beheer en onderhoud van de kunstwerken. Onze gemeente heeft 232 kunstwerken in beheer, waarvoor we de verantwoordelijkheid hebben dat deze kunstwerken goed en veilig blijven functioneren tegen acceptabele risico's en kosten. In de bijlagen vindt u het beleidsplan en een infographic met een beknopte samenvatting.

Dit raadsvoorstel vormt de basis voor de vaststelling van het beleidsplan kunstwerken van gemeente De Fryske Marren voor de periode 2025-2030. Er is een conclusie benoemd uit voorgaande beleidsperiode en adviezen voor de komende termijn waarover u een besluit moet nemen.

Beoogd resultaat - Beëage resultaat

De gemeente heeft een wettelijke taak in het beheer en onderhoud van de kunstwerken. Met het opstellen van het beleidsplan kunstwerken 2025-2030 geeft de gemeente richting en sturing aan de instandhoudings- en vervangingsopgave. Met dit plan zorgt de gemeente voor een veilig en functioneel kunstwerken areaal met aandacht voor prestaties, risico's, kosten en duurzaamheid.

Argumenten – Arguminten

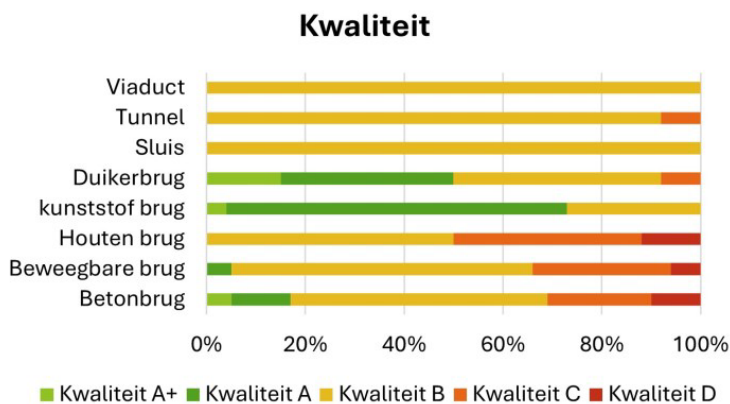
Het beleidsplan kunstwerken 2025-2030 beschrijft de huidige manier van werken en hoe we als gemeente kunnen acteren op de ontwikkelingen binnen het vakgebied en nieuwe eisen zoals duurzame Grond- Weg en Waterbouw, krapte op de arbeidsmarkt en hoge inflatiecijfers.

1.1 Het beleidsplan vloeit voort uit wettelijke taken, het coalitieakkoord, gemeentelijk beleid en verschillende visies

De gemeente heeft als beheerder de wettelijke taak de kunstwerken goed te onderhouden en de financiën op orde te hebben. Wanneer het nieuwe beleidsplan kunstwerken niet vastgesteld wordt, voldoet de gemeente niet aan haar verantwoordelijkheden ten aanzien van veiligheid, aansprakelijkheid en zorgplicht. Aanvullend worden duurzaamheids- en circulariteitseisen niet gerealiseerd.

1.2 Conclusie voorgaande beleidsperiode

Gezien de huidige staat van onderhoud kan geconcludeerd worden dat het door u in 2019 vastgestelde beleid tot goede resultaten leidt. Er wordt veel werk verzet en er is aandacht voor de objecten. De afgelopen jaren heeft de focus gelegen op inzicht krijgen in het areaal, vervangen van houten bruggen en groot onderhoud. Onderstaande weergave geeft weer dat het kwaliteitsbeeld gedifferentieerd is. Van A+ tot D niveau.

De huidige kwaliteit C en D wordt vooral veroorzaakt door kunstwerken welke einde levensduur zijn. Deze objecten zijn reeds in de vervangingsopgave geagendeerd. Via het proces van de Perspectiefnota zullen deze aan u ter besluitvorming worden voorgelegd. Uiteraard worden deze kunstwerken regelmatig gemonitord op gevaar voor de gebruikers en indien nodig worden mitigerende maatregelen genomen.

1.3 Het beleidsplan kunstwerken 2025-2030 is richtinggevend

In het beleidsplan staan drie adviezen benoemd waarover u een besluit moet nemen.

- **Advies 1: Handhaaf het huidige niveau 'Gemiddeld Risico gestuurd'**
Met deze keuze behouden we een goede prijs-kwaliteitsverhouding. In tegenstelling tot het niveau 'wettelijk minimum / laag', voorkomt het huidige niveau kapitaalvernietiging en onveilige situaties. Kapitaalvernietiging ontstaat onder andere wanneer bij onvoldoende budget het noodzakelijke onderhoud op de lange baan wordt geschoven. Daarmee lopen de kosten van de maatregelen op langere termijn over het algemeen sterk op. Bij tijdig ingrijpen is veelal een minder ingrijpende onderhoudsmaatregel nodig dan wanneer de kwalitatieve veroudering verder heeft doorgezet en een meer ingrijpende (duurdere) maatregel nodig is. Kapitaalvernietiging wordt voorkomen door tijdig de juiste onderhoudsmaatregelen toe te passen.
- **Advies 2: Sorteert voor op de krappe arbeidsmarkt**
We zien dat er een tekort is aan mens en middelen. Advies is om meer op regiebasis te gaan werken. Dit wil zeggen dat we onderhoud en vervanging in andere vormen op de markt moeten zetten. Wel met aandacht voor eigen kennis en kunde waardoor we een volwaardige opdrachtgever blijven maar niet alles zelf meer hoeven uit te voeren.
- **Advies 3: Maak de inspectieplanning ook risico gestuurd**
Naast het risico gestuurd onderhouden kunnen we ook risico gestuurd inspecteren. Concreet betekent dit dat we de risicovolle objecten vaker zullen inspecteren dan net aangelegde of minder risicovolle kleinere objecten.

2.1 De financiële consequenties worden aangemeld bij de Perspectiefnota 2026

De dekking van onderhoud van de kunstwerken komt uit de voorziening kunstwerken en de bestaande exploitatiebudgetten. De voorziening wordt niet jaarlijks geïndexeerd de budgetten wel. In de afgelopen planperiode zijn de prijs- en loonkosten enorm gestegen. Hierdoor past de meerjarenraming grootonderhoud niet meer binnen de opbouw van de voorziening. Deze voorziening mag niet negatief komen te staan. Daarom moet er vanaf 2026 jaarlijks een extra storting worden gedaan van € 30.000,-. Deze extra storting zal middels een Perspectiefnota aanvraag 2026 aan u worden aangeboden waarna u een integrale afweging kunt maken.

Kanttelingen: risico's en eventuele beheersmaatregelen – Kanttekeningen: risico's en eventuele beheersmaatregelen

Dit beleidsplan kijkt terug op de vorige periode en vooruit naar de toekomst. We staan als gemeente voor een grote vervangingsopgave voor de kunstwerken. Er bestaat gezien de onzekere financiële situatie en de krappe arbeidsmarkt de kans dat niet alle vervangingen op het juiste moment uitgevoerd kunnen worden. Er zullen misschien scherpe keuzes gemaakt moeten worden in prioritering van onderhoud en vervanging.

Beleid, regelgeving en Sustainable Development Goals (SDG's) – Belied, regeljouwing en Sustainable Development Goals (SDG's)

Het beleidsplan kunstwerken is opgesteld volgens de geldende wettelijke normen voor civiele kunstwerken en aanpalend gemeentelijk beleid.

Wetten en regelgeving:

- Burgerlijk Wetboek. Onder andere Aansprakelijkheid (risico en schuld)
- Wet Milieubeheer;
- Waterwet;
- Wet Natuurbescherming
- Diverse NEN normen zoals 8700 (constructieve veiligheid), 3140 (eisen elektrische installaties) en de Machinerichtlijn en de Machineverordening.
- Bouwbesluit
- BBV. Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Gemeentelijk beleid en overkoepelend beleid:

- Wikselwurk, de Fryske Marren lijn voor burger- en overheidsparticipatie
- Dienstverleningsvisie 2022-2026 *'Tsjinstferliening, ús nammekaartsje'*
- Toekomstvisie 'Brede Welvaart voor De Fryske Marren'
- Evenementenbeleid zoals de diverse (wedstrijd) zeilevenementen.
- Verbonden partijen zoals Empatec welke onder andere wordt ingezet bij de buitendienst.
- Omgevingswet, -visie en -plan.
- Financiële verordening
- Open ruimte, Openbare Ruimte, Duurzaamheid (circulaire economie), Ecologie en Biodiversiteit
- Programma recreatie en toerisme De Fryske Marren, *'Toewerken naar de mooiste waterrecreatie bestemming van de wereld'*
- Inclusiebeleid *'Notitie Iedereen doet mee: de inclusieve samenleving'*

Met uitvoering van het jaarplan dragen we bij aan de onderstaande SDG's

Financiën - Finânsjes

De middelen voor zowel groot onderhoud als vervanging van kunstwerken worden via het reguliere proces van aanvragen voor de Perspectiefnota aangevraagd. Er wordt jaarlijks een bedrag ter grootte van € 420.915,- toegevoegd (dotatie) aan de voorziening kunstwerken. Door de hogere onderhoudskosten blijkt dat deze dotatie niet voldoende is om het noodzakelijke meerjaren onderhoud te kunnen uitvoeren. Als gevolg hiervan is een verhoging van de jaarlijkse storting noodzakelijk vanaf 2026 € 30.000,-. De dotatie aan de voorziening wordt in 2027 opnieuw geactualiseerd.

jaar	stand 1 jan	totaal dotatie	MJOP2024	totale dotatie	onttrekking	stand 31 dec
2024	219.740	555.915	-	555.915	566.327	209.328
2025	209.328	555.915	-	555.915	759.425	5.818
2026	5.818	420.915	30.000	450.915	454.624	2.109
2027	2.109	420.915	30.000	450.915	376.836	76.188
2028	76.188	420.915	30.000	450.915	522.478	4.625
2029	4.625	420.915	30.000	450.915	190.300	265.240
2030	265.240	420.915	30.000	450.915	712.144	4.011
2031	4.011	420.915	30.000	450.915	200.421	254.505
2032	254.505	420.915	30.000	450.915	477.548	227.872

Doorkijk investeringsopgave 2025-2030

In de voorgaande beleidsperiode zijn een aantal bruggen opgenomen in de vervangingsopgave. Hier zijn investeringsmiddelen voor opgenomen in de begroting. Het betreft de bruggen:

- KW006 - Kippenburgbrug, Oudemirdum
- KW008 - Witte Brege, Rijs
- KW022 - Kampbrug, Oudemirdum (reeds in uitvoering)
- KW186 - Brug Huiberweg, Langweer
- KW225 – Oude Zandsloot, Terherne
- Diverse houten fiets- en voetgangersbruggen (seriematige en circulaire aanbesteding)

Voor de volgende bruggen worden afwegingen gemaakt met betrekking tot levensduur verlengende maatregelen, renovatie of vervanging. Deze keuzes worden via een Perspectiefnota voorstel aan u voorgelegd.

- KW136 – Brug de Dolten, Vegelinsoord
- KW145 – Brug Badweg 1, Oudehaske
- KW151 – Brug Streek, Oudehaske
- KW224 - Heerenzijlbrug, Terherne

Naast gemeentelijke middelen wordt ook gezocht naar cofinanciering bij vervangingsprojecten. Vanuit landelijke duurzaamheidsregelingen, zoals tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur, zijn er mogelijkheden voor subsidies.

Duurzaamheid - Duorsumens

Bij de totstandkoming van initiatieven wordt rekening gehouden met de gemeentelijke duurzaamheidsambities. Per vervangingsproject zal een duurzaamheidsparagraaf worden opgenomen en keuzes worden aan u voorgelegd.

Participatie - Partisipaasje

Bij de grote vervangingsprojecten nodigen we de omgeving en overige belanghebbenden uit. In gesprekken halen we de wensen op en verwerken deze in een raadsadvies. Hierdoor kan uw raad dit mee nemen bij de integrale afweging. Enkele voorbeelden van deze werkwijze zijn de doorvaarthoogte bij de renovatie van de brug in Terherne, het ontwerp van de iconische brug in de wijk Wyldehorne.

Communicatie - Kommunikaasje

Wij informeren de belanghebbenden over uw behandeling van dit beleidsplan en over uw besluit. Alle besluiten en onderliggende stukken worden via Officiële bekendmakingen gepubliceerd op www.overheid.nl en via de gemeentelijke kanalen zoals de website en het gemeentelijk katern Tusken de Marren.

Vervolg en evaluatie - Ferfolch en evaluaasje

Na vaststelling van dit beleidsplan volgt de uitvoering. Er wordt jaarlijks een jaarplan Grootonderhoud kunstwerken gemaakt waar het College van B&W een besluit over neemt. De vervangingsprojecten zijn investeringen en deze worden via de Perspectiefnota aan u voorgelegd. Tussentijds rapporteren we middels de reguliere planning en control cyclus.

Bijlagen - Taheakke

Beleidsplan kunstwerken 2025-2030

Infographic Beleidsplan kunstwerken 2025-2030

Burgemeester en wethouders van De Fryske Marren,

gemeentesecretaris,
Ditta Cazemier

burgemeester,
Klaas Agricola